

De Ortolaan in 1985-87

SOVON

Voor optimistische verhalen over de Ortolaan moeten wij terug naar het begin van deze eeuw. Thijsse schreef toen over een toename als broedvogel dank zij de ontginningen. Vermoedelijk kwam de Ortolaan destijds overal in de kleinschalige akkerbouwgebieden op de zandgronden in Zuid- en Oost-Nederland voor. In de loop van deze eeuw, met name na de oorlog toen het landschap en de gewaskeuze in de landbouw sterk veranderden, kwamen de bestaansmogelijkheden van de Ortolaan in de verdrukking. In snel tempo trok de soort zich terug. In een speciaal nummer heeft *het Vogeljaar* (32: 105-169) hier uitgebreid aandacht aan besteed. Vrijwel alle artikelen over de Ortolaan uit de afgelopen decennia zijn in mineur geschreven en niet ten onrechte. Tegenwoordig kunnen wij de soort eigenlijk alleen nog aantreffen in een klein aantal dekzandgebieden in de grensstreek in Oost-Nederland.

In het kader van het in 1985 gestarte Bijzondere-Soorten-Project (bsp) voor broedvogels worden nu jaarlijks de cijfers over de Ortolaan bijeengebracht (tabel 1). In feite is nog slechts sprake van een vijftal restpopulaties, namelijk één rondom Winterswijk, drie in Noord-Limburg en één in Midden-Limburg. De populaties in Limburg komen sterk geconcentreerd in een paar kleine gebieden voor. Alleen rondom Winterswijk is nog enigermate sprake van een verspreidingsgebied. Verheugend is dat er

in Winterswijk na een dieptepunt in 1985 een voorzichtige vooruitgang valt te bespeuren. In Noord-Limburg zit het grootste aandeel van de Nederlandse populatie. De stand hier fluctueert de laatste jaren. De snelle achteruitgang van de kleine populatie in Midden-Limburg stemt somber. Dat hier of daar in het oosten en zuiden van het land toch Ortolanen aan de aandacht kunnen zijn ontsnapt, bewijst een inventarisatie in 1987 in een weinig bekend gedeelte van de Achterhoek. Rondom Vorden/Lochem werden in dat jaar twee territoria vastgesteld.

Zowel rondom Winterswijk als in Limburg hebben natuurbeschermers en grondeigenaren geprobeerd op bescheiden schaal tot overeenstemming te komen om de soort voor ons land te kunnen behouden. De eerste kleine succesjes wijzen erop dat de kansen nog niet verkeken zijn. Maar voorlopig blijven de laatste broedplaatsen nog ernstig bedreigd worden door onder meer ruilverkavelingen, landbouwkundig gebruik, militaire oefeningen en recreatieve ontwikkelingen.

Tabel 1. Aantal territoria van de Ortolaan in Nederland.

	1985	1986	1987
Drenthe	1	0	0
Vorden/Lochem	?	?	2
Winterswijk	5	10	13
Wells Meer	5	4	4
Hoge Heide	≥ 7	11	9
Krayelheide/Lange Heide	14	11	14
Echt	5	2	1
Totaal	≥ 37	38	43

